

Vlaggenschip zet alle zeilen bij

Anderhalf jaar heeft het Steinberg gekost om Nuendo 6 te ontwikkelen. Andere softwarefabrikanten lijken er een race van te maken om nieuwe versies zo snel mogelijk op de markt te brengen. Maar de grote vraag is natuurlijk: zijn die upgrades hun geld waard?

door Conno van Wijk > redactie@interface.nl

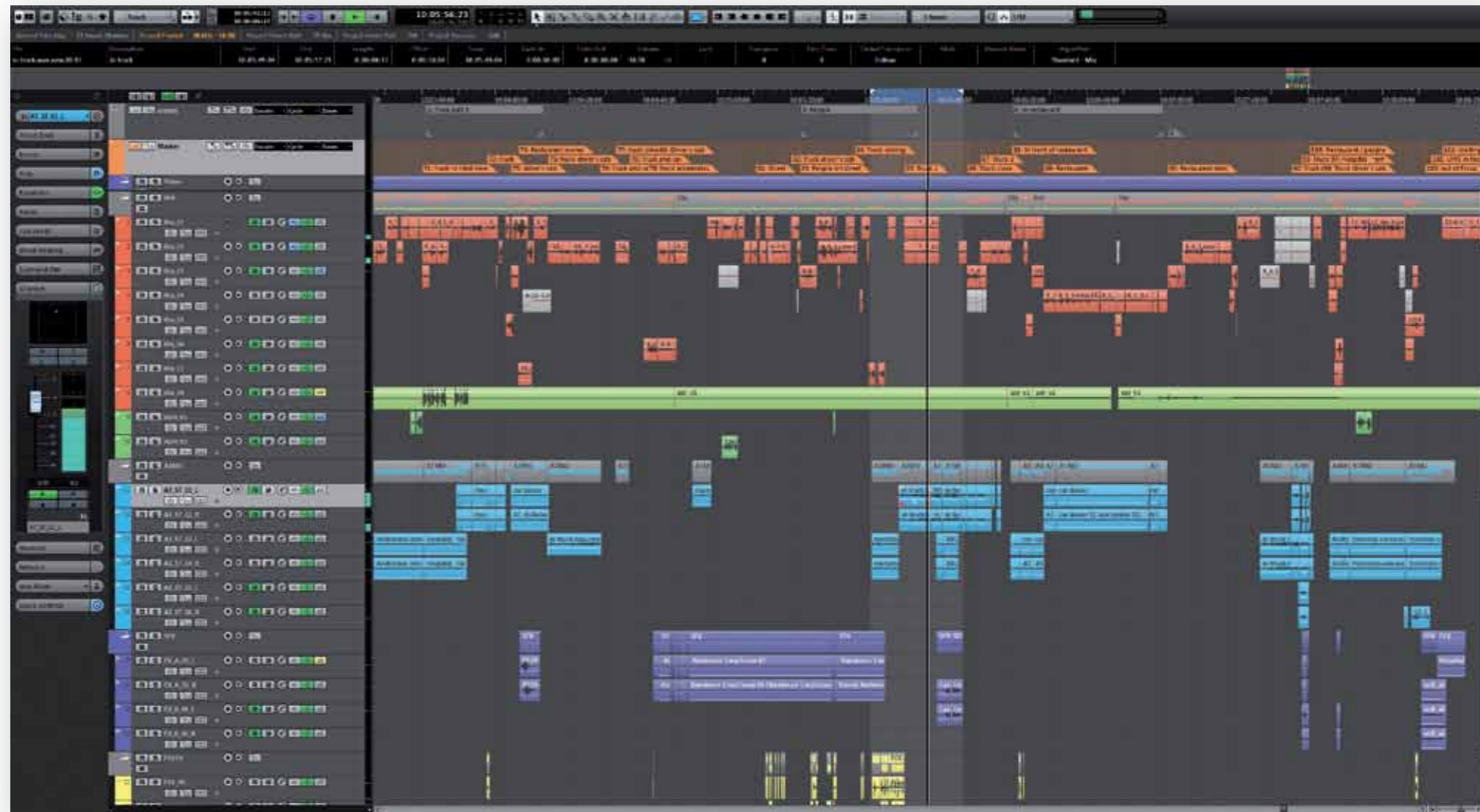
Nuendo gaat alweer zijn veertiende levensjaar in. Moest het programma aanvankelijk nog een plaats veroveren naast Cubase, intussen zwemt het mee met grote vissen als Pro Tools. Met Nuendo 6 heeft Steinberg weer een flinke stap in de goede richting gezet. Bovendien heeft de overname door Yamaha veel goeds gebracht. Mede door de jarenlange hardware-ervaring van Yamaha is

er sinds kort een hardwarecontroller ontwikkeld speciaal voor Nuendo: de Nuage, waarover meer in de volgende Interface. Eerst maar eens kijken wat Steinberg in petto heeft voor de trouwe schare Nuendo-gebruikers.

Eye candy

De grootste vooruitgang in Nuendo 6 is de nieuwe lay-out van de mixer, die het werken met grote projecten een stuk overzichtelijker

maakt. De lay-out doet wel wat denken aan die van concurrent ProTools. De informatie die je voorheen in Nuendo in verschillende windows

Project windows

Met Connect Performer kun je een performer waar ook ter wereld mee laten zingen, spreken of spelen in je project

zag, is nu samengebracht in één window. Het losse Edit Track-venster is nog wel aanwezig, maar is niet langer noodzakelijk om veel-gebruikte functies te benaderen. Behalve de in Nuendo 3 ingevoerde Control Room, maakt nu ook een nieuwe metersectie deel uit van het mixer window. Zoals we van Steinberg gewend zijn, is de interface naar eigen smaak aan te passen en kunnen delen van de mixer worden vergroot of verkleind door simpelweg in- en uit te zoomen of door met de randen te slepen.

Om orde in grote projecten te scheppen, heeft Steinberg ervoor gekozen om kanalen selectief zichtbaar of onzichtbaar in de mixer te maken. Dit kan per track worden ingesteld of voor groepen tracks (zones). Zo kun je snel alle input- of midikanalen onzichtbaar maken. De 'agents' gaan nog een stapje verder; hiermee kun je bijvoorbeeld alleen tracks met inhoud op de cursorpositie zichtbaar maken. En gelukkig is er ook een undo-functie voor zojuist gemaakte veranderingen in zichtbaarheid van tracks.

Als je de Nuendo eq gebruikt, kun je een regel met deze eq's zichtbaar maken in de mixer. Dit geeft snelle toegang tot de eq zonder eerst een ander window te moeten openen. Ook kan een regel met iconen of zelf te importeren plaatjes boven de kanalen worden getoond. Leuke eye candy! Je hebt die ene track zo sneller gevonden dan wanneer je een lange lijst met namen door moet ploegen.

Indrukwekkend

Het toevoegen, verplaatsen en kopiëren van plug-ins gaat een stuk sneller dan voorheen. Je hoeft namelijk niet langer te scrollen door een eindeloze lijst. In plaats daarvan kun je nu de naam van de plug-in intypen. Net als bij Google zie je tijdens het typen zoek-suggesties. Ook kun je simpel de instellingen van het ene naar het andere kanaal 'knippen en plakken'. Direct vanaf een kanaal op de mixer een nieuwe effect-send toevoegen is een fluitje van een cent geworden. Niet te vergeten heeft elk kanaal nu een channelstrip met filters, 4-bands StudioEQ, 3 compressors (easy, tube en vintage), een limiter en voor al dit audiogereedschap 150 presets. Veel

Mixing console

Channel Settings window

Control Room & Cue Sends

>>

Tube Compressor en Vintage Compressor

Voxengo CurveEQ

Loudness track

Elk kanaal heeft nu een channelstrip met filters, 4-bands StudioEQ, 3 compressors, een limiter en 150 presets

er niet de mogelijkheid is ook te kiezen voor de Momentary-meting, die met 0,4 seconde ook kortere pieken laat zien.

Surround

In vorige versies van Nuendo was er al een surroundpanner en een mixconvertplug-in aanwezig. In Nuendo 6 is Steinberg nog een stapje verder gegaan door Anymix van losson mee te leveren. Deze plug-in maakt de oude plug-ins eigenlijk overbodig, al zijn deze natuurlijk nog wel aanwezig voor compatibiliteit met oude projecten. Anymix maakt het mogelijk om bijvoorbeeld een stereogeluid te 'upmixen' naar een 5.1 geluid. Hierbij kun je beïnvloeden hoe de algoritmen het ruimtelijke element, het monodeel en het (sub)laag in het stereosignaal interpreteren naar 5.1. Ook kun je een 5.1 track downmixen naar 2.0 ProLogic Surround. Maar er is nog meer moois bedacht voor pannen van surroundbronnen. In werkelijkheid neemt het

oor behalve de plaatsing van het geluid, ook waar hoe de klank en het niveau veranderen naarmate het geluid nadert. Een auto die nog in de verte is, klinkt behalve zachter ook dunner. Dit effect kan door Anymix worden gesimuleerd. Daarnaast heeft de gebruiker de mogelijkheid om deze interpretatie te beïnvloeden. Kortom: een onmisbare tool voor surroundmixen.

ADR Taker

ADR staat voor Automated Dialogue Replacement, een veelgebruikte techniek in de film-industrie. Het geluid dat op een filmset wordt opgenomen, is namelijk vaak niet bruikbaar. Je hoort namelijk ongewenste achtergrondgeluiden, regieaanwijzingen, et cetera. Maar ADR biedt een filmacteur ook de mogelijkheid om diens tekst ten behoeve van de acteerprestaties te verbeteren. In Nederland wordt deze methode op kleinere schaal wel toegepast, maar in de Verenigde Staten is het

Anymix Pro

bij vele films en series vanzelfsprekend. De acteur ziet tijdens het inspreken zijn teksten in beeld en wordt gewaarschuwd wanneer hij moet beginnen met spreken met een afteller of een swipe. Hiervoor moeten eerst alle stukjes dialoog worden 'gespot'. Een tijdrovend karweitje, waarvoor vaak een stagiair wordt ingezet. Met behulp van de markertrack wordt een lijst gemaakt van alle stukjes dialoog per acteur. Hierbij voer je ook de tekst in, zodat

>>

>> mensen zullen verslaafd zijn aan plug-ins van Waves of Universal Audio, maar ook deze channelstrip biedt een serieuze set tools die zeker de moeite waard is.

Meegeleverd met Nuendo 6 wordt de CurvEQ van Voxengo. Hiermee kun je gemakkelijk de klank van een geluid laten matchen met dat van een ander geluid. Je laat de CurvEQ spectrumanalyses maken van verschillende geluiden, die je vervolgens met elkaar kunt laten matchen. We hebben wat testjes hiermee gedaan en de resultaten zijn indrukwekkend. Ook is het mogelijk om zelf je eigen eq te tekenen, waarbij je nauwelijks gebonden bent aan een bepaalde hoeveelheid frequentiebanden.

De metersectie is een stuk uitgebreider dan voorheen. Behalve een R128 meter kan er ook worden gekozen tussen diverse broadcast-en

- INFO**
- **Prijzen incl.:** € 1.699,- (zonder NEK) € 1.998,- (met NEK) Update vanaf Nuendo 5 € 249,- (zonder NEK) € 399,- (met NEK)
 - **Distributie:** Steinberg Media Technologies GmbH
 - **Internet:** www.steinberg.net
 - **Gebruikt pc-systeem voor deze test:**
 - Asus P8-Z77V LX
 - Intel i7 3770K
 - 4GB ram
 - Windows 7 64-bit
 - Matrox M9120
 - LynxTWO-B x2 + LS-AES
 - Blackmagic DeckLink
 - UAD-1
 - Mackie Control
 - BRC2000

loudness-schalen (onder meer K-systems). Maar natuurlijk is ook de digitale Full Scale-meter nog aanwezig.

Loudness Track

Sinds januari 2012 geldt er voor televisie een nieuwe luidheidsnorm: R128. Deze is in het leven geroepen om grote verschillen in luidheid tussen tv-programma's en commercials of promo's te voorkomen. Maar, beter nog: het maakt meer dynamiek mogelijk in een programma. Daarmee kan afscheid worden genomen van de alles platwalsende eindlimiter. De door de Ebu ontwikkelde R128 norm meet de luidheid gedurende de gehele lengte van het programma (Integrated). Doordat de meting een gemiddelde is over een langere tijd, kunnen bij tv-programma's te grote verschillen in luid-

heid onopgemerkt blijven. Hardere passages worden immers weer gecompenseerd met zachtere stukken.

Om dit tegen te gaan, heeft Steinberg een erg handig hulpmiddel ontwikkeld: de Loudness Track. Dit is een spoor op de tijdlijn die de R128 loudness meetekent terwijl je aan het mixen bent. Ook kun je met een druk op de knop de Loudness Track laten berekenen voor het gehele programma of een deel daarvan. Deze berekening neemt evenveel tijd in beslag als het exporteren, en is dus sneller dan realtime. Je kunt nu in één oogopslag zien welke stukken van je mix te hard of te zacht zijn. Dit is een handig hulpmiddel om te zien hoe de luidheid zich ontwikkelt gedurende een programma. De Loudness Track tekent volgens de Short Term-meting uit R128, die gedurende drie seconden meet. Jammer is dat

NEK 6 uitbreidingspakket

Nuendo's Expansion Kit, NEK 6, voegt allerlei mogelijkheden aan Nuendo 6 toe die Cubase 6 standaard heeft. Behalve diverse virtual instruments heb je ook uitgebreidere editmogelijkheden voor midi. De Global Chord Track laat je handig werken met akkoorden en de Chord Assistant helpt je om snel pop- of jazzharmonieën te vinden. Hermode Intonation is een soort slimme pitchshifter en VariAudio laat je pitches bewerken à la Melodyne. Padshop is een synthesizer om vette soundscapes mee te maken. Retrologue is een old school analoge synth met 300 presets. En de Halion Sonic SE sampler heeft een flinke upgrade gekregen. Ook als je beats wilt maken, is NEK onmisbaar, met LooPMash en Groove Agent One. Behalve de List Editor is ook een professionele Score Editor inbegrepen in de NEK.

ADR Taker (Automated Dialogue Replacement)

VST SE Connect Performer

natuurlijk toe te juichen dat Steinberg deze mogelijkheid gratis meeleverd. En het is handig dat de performer geen daw-software hoeft te bezitten.

Goodies

Met Memzap kun je een locatie en zoomfactor opslaan om later weer snel naar terug te kunnen springen. Als je een plug-in met een externe hardwarecontroller wilt bedienen, kun je veel gemakkelijker dan voorheen de knoppen toewijzen met de Remote Control Editor. Met het nieuwe AsioGuard kijkt Nuendo alvast vooruit om plug-ins uit te rekenen en daarmee drop-outs te voorkomen. De video-display heeft een ingebouwde tijdcodegenerator. Er wordt een SFX Library van 1,5GB met goede bruikbare geluidseffecten meegeleverd.

Conclusie

Steinberg leent wat van Pro Tools (grouping tracks, mixer layout), terwijl Pro Tools nu features introduceert die al jaren in Nuendo zitten – denk aan de Floating Point berekeningen, realtime fades en time savers als clipbased gain en non-realtime exports/bounces. Pro Tools is weliswaar marktleider, maar dit betekent niet dat Nuendo geen bestaansrecht heeft. De meeste klanten boeit het niet zo met welk pakket er wordt gewerkt; het gaat immers toch om de persoon achter de knoppen en het eindresultaat.

Nuendo's nieuwe features zijn zonder meer de moeite waard voor een upgrade. De mixer bespaart veel tijd en is fijn aan te passen naar ieders behoeften. Er is goed nagedacht over de loudness tools, de ADR Taker en de VST SE Connect Performer. Maar ook al krijg je met Nuendo 6 veel waar voor je geld, het blijft toch een pittig prijskaartje. Het NEK-pakket met z'n midi-editmogelijkheden, compositiehulp en software-instrumenten had voor deze prijs best ingebegrepen mogen zijn. ■

HET OORDEEL

- + • zeer compleet
- snel
- intuïtief
- • voor deze prijs hadden de NEK-features er standaard bij mogen zitten

>> deze getoond wordt tijdens het inspreken door de acteur. Ook kun je aangeven welke acteur bij het stukje tekst hoort. Zo kun je bij het inspreken gemakkelijk alle stukjes tekst terugvinden per acteur.

Bij het inspreken met de acteur kun je kiezen welke tracks je hoort tijdens het oefenen en het opnemen. Soms werkt het beter om mee te spreken met het origineel, om de timing gelijk te krijgen. Maar er wordt vaker voor gekozen om zonder het brongeluid te werken, zodat de acteur zo min mogelijk wordt afgeleid. Als het een drukke scene betreft, kun je ervoor kiezen tijdens de countdown het filmbild te onderdrukken, zodat de acteur niet wordt afgeleid door andere dingen die er in het beeld gebeuren voor en na zijn tekst. Alle opgenomen takes kunnen worden bewaard om later de beste te kiezen. Maar er kan ook worden gekozen voor een combinatie uit verschillende takes. Steinberg heeft er lang mee gewacht ADR te implementeren in Nuendo. Het

lange wachten wordt echter beloofd en de ADR Taker geeft een engineer veel vrijheid om een acteur deze klus soepel te laten klaren.

VST SE Connect Performer

Dat internet de hele wereld verbindt, is duidelijk. Met Nuendo 6 en Cubase 7 heeft Steinberg gedacht: wat Source Connect kan, kunnen wij beter! Met de niet echt lekker bekende naam VST SE Connect Performer biedt Steinberg een mogelijkheid om een performer waar ook ter wereld mee te laten zingen, spreken of spelen in je project. Dit werkt als volgt: de performer kan gratis een stukje software downloaden bij Steinberg voor z'n Mac of pc. Hij sluit zijn asio-compatibele geluidskaat en webcam aan op zijn computer. De studio belt of mailt een code door waarmee er kan worden ingelogd en vanaf dat moment kun je elkaar zien en horen. Het slimme van deze plug-in is dat deze de latency heen en terug compenseert. Op het moment dat je in de studio de weergave start, duurt het even voordat je geluid hoort. Maar zowel de performer als de studio hoort de weergave in sync met de rest van de tracks. Met een simpele eq en compressor kan de performer een lekker geluid van zichzelf op z'n koptelefoon krijgen. Bovendien kan die mix ook door de engineer in de studio worden gecontroleerd en beluisterd.

We hebben wat testjes gedaan en liepen nog wel tegen wat problemen aan. De nogal complexe routing tijdens opname en weergave verliep niet helemaal vlekkeloos. Tijdens opname wil de performer zichzelf niet terughoren via de studio in verband met latency, terwijl tijdens weergave de opgenomen audio wel hoorbaar moet zijn. Dit lukte ons niet zonder zelf in de routing in te grijpen. Blijft

